

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.

DIE LACKENBACHER ORTH. ISR. KULTUSGEMEINDE sucht für ihre תלמוד תורה einen tüchtigen מלמד der auch Baal Tfilo sein muss. Wer zugleich שו"ב ist, wird bevorzugt. Monatsgehalt 200 österr. Schilling, freie Wohnung, das Einkommen der Mikwoh und Holz laut Vereinbarung. Der Posten ist sofort zu besetzen und wollen Aspiranten ihre Gesuche, Zeugnisse, mit Angabe ihres Alters und Familienstandes an endesgefertigten sofort einsenden. J. Krauss Bezirksrabbiner, Lackenbach (Lakompak) Burgenland.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hőlygfodrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Pöstyén-fürdő!

Orth. כשר Étterem

Hotel Europa. Elsőrangú szép szobák, nagyszerű kiszolgálás, olcsó árak.

A legjobb helyen!

Halpert Eisig, Pöstyén.

Szép, olcsó, zsidótárgy vizsgálatomkönyvek 40 fillértől - 10 pengőig terjedő árakon

• REMÉNY zsidó ifjúsági folyóirat kiadóhivatalában
Budapest, IV., Magyar-utca 3.
Kívánatra díjtalan könyvjegyzék!

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allást keresőknel szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetéseket felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

SZÉP, csinos unokahugom részére, talentumos böchert keresek. Hozományul nagy hitközségnél 140 pengős állást kap. Kleinman Abraham Miskolc, Zsolcai kapu 16.

KIS hozománnyal férjet keresek igazi ésezt चाहिलना 40-45 év körül, lehet özvegy is. „Mazl” jelíge a kiadóba.

28 ÉVES özvegy, szép asszonyka jömeneteli rőfös- és vegyeskereskedéssel férjhez menne özvegy vagy elvált emberhez, ki megfelelő talmidchóchom. Egy vagy két gyermek nem akadály. „Jó párnószó és jövő” jelíge.

HÁZTARTÁS minden ágában s az összes irodai teendőkből jártas vallásos családból való leány megfelelő alkalmazást keres, jobb orth. családban. Szíves megkereséseket „Somré Sabosz” jelígen a kiadó továbbítja.

Siófok

fürdőtelepen
a BLAU-féle orth. כשר
pensió

BATTHYÁNY-U. 4. alatt Telefon Aut. 126-96.

SZIGORUAN szombattartó fiatal segéd, fűszer-, vas- és rövidáru-szakmában jártas, állást keres. Cim: Schiff Sándor, Sopron, Széchenyi-tér 15.

KERESEK főzni tudó vallásos leányt, ki a házi teendőkből is segédkezni tartozik. Gottlieb Ignác, Kiskörös.

LOPOTT TIFILIN! A balkányi beszahamidrosból egy idegen fiatalember ellopott egy pár Rabenu-Tamfilint, fekete bársony beutli-ban. Aki a tifilint megvásárolta, szíveskedjék azt címre visszajuttatni; költségeit megtérítem. Főrabbi Balkány.

TANULÓNAK felveszek ügyes fiút teljes ellátással. Steif Simon kőfaragómester, Szarvas.

VARRNI TUDÓ orth. intelligens leány állást keres, üzletbe vagy háztartásba. W. E., Király-utca 21. II. 42.

KINDERPFLEGERIN zu 2½ jährigem Buben gesucht. Bewerberin (bis 30 Jahre) muss die deutsche Sprache im wiener Dialekt und die hebräische Sprache vollkommen beherrschen. Anträge mit Gehaltsansprüchen und Zeugnisabschriften unter Chiffre „Streng rituell“ an die Redaktion.

SÁMESZ, kellemes hangú báltfle, esetleg ajfesz-sajchet, orthodox hitközségben azonnalra állást keres. „Egy gyerek” jelíge.

14 ÉVES orthodox fiú elmenne vidékre könnyű szakmára tanulónak teljes ellátásért. Lichtmann Sándor, Budapest, Király-u. 21. II. em. 12.

ORTH. BODEGA Debrecenben, forgalmas helyen, az orthodox zsinagóga mellett, családi okok miatt azonnal, olcsón átadó.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

megnagyobbítva, minden komforttal megnyílt! — Kütünő házikoszt. Kényelmes, szép szobák. Napi négyszeri étkezés. Leányokat nyaralásra elvállalok, gondos felügyelet. Strandtól 2 perc. Étkezés bejáró vendégeknek és házon kívül is.

Elsőrangú referenciák.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ו

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sipucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkesztő:
Groszberg Jenő

A felekezeti békéről

A felsőház szerdai ülésén Shooy Lajos katolikus püspök lelkesen csatlakozott Ravasz László református püspöknek a bolsevik vallásüldözés tárgyában elmondott beszédéhez s kijelentette, hogy nem szabad felvetni azt a kérdést, hogy ki milyen vallású s aki a felekezetek közötti békét megbontja, az tulajdonképpen a bolsevizmust segíti elő. Milyen böles s igaz megállapítás ez! Elnyomni egy vallásos meggyőződést, tulajdonképpen annyit jelent, mint a külső erőszakot úrrá tenni a lélek belső élete fölött. Minden felekezeti elnyomás lényegében véve az erősebb jogán akarja eldönteni az eszme igazságát s tulajdonképpen az anyag uralmát erősíti a szellem fölött. Egy vallás elnyomása után következik a vallás üldözése, amint ezt most a szovjet birodalmában látjuk. Ott előbb az államvallás üldözötte a katolicizmust, lehetetlenné tette továbbá a zsidóság életét, a zsidóság egyharmadát — Plehve miniszter hirdeti szava szerint — el akarta pusztítani, a másik harmadát ki akarta kergetni és a megmaradt részt a görögkeleti orthodox egyházba kényszeríteni. Ilyen szellem készítette elő a bolsevizmust, amint ezt a székesfehérvári püspök oly meggyőzően mondotta.

De milyen különös ezzel szemben, hogy a képviselőháznak ugyan csak szerdai ülésén az egyik szocialista képviselő felemeltette, hogy a honosítási ügyekkel kapcsolatban erőlyesen folyik — a prozelita fogdosás, természetesen a zsidókkal szemben. És szinte hihetetlen az a történet, amely a pécsi orosz-zsidó foglyokról szól. A háború után Magyarországon akartak maradni és akkor — hogy-hogy nem, hogy-hogy igen — a katolikus vallásra tértek át s itt maradhattak, míg azt az egyet, aki nem akart katolizálni, ki-

utasították. Ha igaz a régi zsidó magyarázó ama exegézise: „a világgosszág fölénye a sötétséggel szembe állítva tünik csak ki igazán”, akkor a katolikus püspök állításának fényét csak kidomborítja a valóság sötétsége. A bolsevisták is azt hangoztatják, hogy aki nem az ő vallásukon van — az atheizmus, az I-tentagadás is lényegében véve egy groteszk dogmatikus vallás — an-

nak pusztulni kell. Igaza van tehát Shooy püspöknek, amikor a felekezetek közötti békebontást bolsevizmusnak nevezi. És ha ő a felekezetek alatt netalán a keresztény felekezeteket érti csupán, akkor is igaza van, legfeljebb elfelejti, hogy a gyűlölet olyan, mint a ragályos betegség: nem engedi magát szabályozni, nem áll meg a zsidóknál, hanem bolsevizmusba torkollik.

Lucien Wolff látogatása

Magyarország miniszterelnöke londoni tartózkodása alatt sajtókonferenciát tartott, amelynek folyamán az újságírók — mint azt a Zsidó Távirati Ügynökség közleményeiből látjuk — a magyar zsidóság helyzetére vonatkozólag intéztek hozzá kérdéseket. A kérdések nem ismeretlenek előttünk: a numerus claususra, a zsidó hősöknek a vitézi rendből való kizárására vonatkozóan, valamint arra, miért nem találunk a zsidó diákok helyét az összes adózó polgárok pénzéből fenntartott külföldi magyar intézetekben (Collegium Hungaricum). A miniszterelnök a hozzáintézett kérdésekre a tőle megszokott diplomatikus zsenialitással megadta a feleletet, amelynek tartalma természetesen nem új előttünk, elégszer hallottuk. Nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítanunk annak, hogy Lucien Wolff meglátogatta a miniszterelnököt és soká tárgyalta vele. Lucien Wolff az angol zsidó közelet egyik irányítója, az angol-zsidó külügyi bizottságnak (Foreign Office Committee), az angol-zsidó hitközségi kiküldöttek tanácsának (Board of Deputies) ki-válósága és a genfi tárgyalások alkalmából mindenkor szóba hozta a numerus clausus ügyét s annak ide-

jén feltűnést keltett, hogy Magyarországon a kultuszminiszter róla, mint „egy Lucien Wolff nevű francia izraelita”-ról beszélt. Ez a férfi találkozott most Londonban a miniszterelnökkel s így érthető, hogy e találkozáshoz külföldi lapok esetleg kombinációkat fűztek volna. Teljesen rendjén van tehát, hogy a miniszterelnök hazajövet tárgyalanná tette e kombinációkat. Kijelentette, hogy Lucien Wolff csak udvariassági látogatást tett nála s nagyon meg van tisztelve ettől a látogatástól. E kijelentésnek mi csak örülhetünk, mert honorálását látjuk benne Wolff önzetlen fáradozásának, továbbá jele annak, hogy a külföld zsidóságának figyelme a magyar zsidók helyzete felé irányul. De természetesen teljesen réá-lisan kell néznünk a dolgokat és tudomásul kell vennünk, hogy hiába udvarias ember Lucien Wolff, a magyar zsidók ügyét nem látogatások fogják feljavítani. Az országban bent kell elterjednie annak a tudatnak, hogy be kell következnie annak az időnek, amikor a magyar miniszterelnököt londoni tartózkodása alkalmából — nem látogatja meg Lucien Wolff, vagy ha igen, akkor — igazán udvariasságból..

A zsidók honossági ügyei

A képviselőház szerdai ülésén **Esztergályos János** képviselő azt fejtegette, hogy igazságtalanul, minden érzés és szív nélkül intézik a belügyminiszteriumban az állampolgársági ügyeket. Elmondta, hogy a háboru után több orosz fogoly maradt Pécsen. **Javarészük zsidóvallású ember.** A szónok szerint felszólították őket, hogy térjenek át a katolikus vallásra, ha itt akarnak letelepedni és magyarok akarnak maradni. Az orosz foglyok legnagyobb része engedelmeskedett a felszólításnak és katolizált. Ezek ma is Pécsen élnek. *Egy fogoly*

azonban hű maradt vallásához és ezt az embert most kiutasították az országból, pedig hét évig dolgozott itt munkaadónak legnagyobb megelégedésére és közben magyar családba házasodott be. Kéri a belügyminiszter urat, hogy szüntesse be az ilyen állapotokat. **Szüntesse meg a belügyminiszterium zsidó dossziéját.** A zsidóvallásúak honossági ügyeit külön intézik a belügyminiszteriumban és haonként csak nyolctíz ilyen kérvényt lehet a belügyminiszter elé terjeszteni döntés végett. — Az ügyvel vezércikkünkben foglalkozunk.

A vallásos nevelés iskolájáról

Nyíregyháza, június 25.

Nem lehet céloim e sorokkal elméletileg fejtegetni a zsidó vallásos nevelés problémáját, hanem tapasztalataimból szűrök le egynehány megállapítást. Évek óta foglalkozom ugyanis a nyíregyházi orthodox talmudtóra dolgoival és így érzem a hiányokat, sejtem a javulás útját és szeretném, hogy többek hozzájárulásából termékeny cselekedet és áldást hozó elhatározás fakadjon.

A zsidó vallásos nevelés alapja a *chéder*, a *talmudtóra*. Ha a mostani chéder-nevelést összehasonlítjuk a régebbivel, megváltozott viszonyokat fogunk megállapíthatni.

Ezelőtt a vallásos zsidó nevelés normális mederben folyt: a chéderből a jesivába ment az ifju, onnan pedig, mint érett férfi lépett a világba. Nem kellett lépten-nyomon arra ügyelni, hogy a gyermek ne vegyen kézbe a hitre káros olvasmányokat, nem kellett attól félni őt, ha idegenbe kerül — hogy ott olyasvalamit lát, észlel, ami ellenkezik a szülői házban látottakkal, stb. A környezetnél is csak jót tapasztalhatott és a valódi hithű vallásos atmoszférában felnőtt ifju tényleg csak dicséretére válhatott a zsidóságnak.

A viszonyok azonban megváltoztak. A chéderbe jövők 85%-a 14—15 éves korig esetleg még eltanulgat egy-egy vidéki jesivá-

ban, de azután a legnagyobb hányada hátat fordít a tanulásnak s azt amit tanult fiatal korában el is felejté, mert sokszor még annyi szeretetet sem oltott belé a chéder a Tóra iránt, hogy még az esetlegesen fennálló *Tiferesz Bachurim* egyetnek működésébe sem kapcsolódik bele. Nem beszéllek azokról, akiknek arányszáma, sajnos, elég magas és akik *Y"n* egész a szombat-megszegésig sülyednek.

Változtak a viszonyok s kell, hogy a chéder-rendszerben bizonyos javulás álljon be. Nem lehet tovább folytatni azt a rendszert, amely a chéderben csak a gemóre-tanulásra helyezte a főszólyt és az intenzív, chéderen kívüli, zsidó élet folytán mellőzhette a vallási törvények (*dinim*) és a vallás-erkölcsi művek (*müszor*) oktatását. Nézetem szerint elérkezett ideje annak, hogy nagyjaink és illetékes köreink

SZENZÁCIÓS NŐI KALAPVÁSÁR

Cizol, lószőr, filz 3.80 szalma modellek 3 P.

REICH FRICZI

NŐI KALAPÁRUHÁZA

IV., Vámház-körút 10.

ארטה כשר
"CERES" ételszir
a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csomaga és élelmiszer-üzletben kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár
Olajpar R.-T.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94.

hirdessék: minden Tóra-iskolában a gemóre mellett a vallásosság intenzívebb beplántálására kellene törekedni.

Hogy ezt megvalósíthassuk, mindenkéltől tantervre, beosztásra és — jó tanítókra van szükség, kik I-tenfélők legyenek a szó legszorosabb értelmében. Megállapított tananyag, tanterv manapság, amikor a gyermek világi iskolát is jár, igen fontos.

A szemeszter végén komolyan kellene ellenőrizni a melamedok munkáját. A jó melamedot kitűnően kellene fizetni, jó tanulókat méltóan megjutalmazni. Nem volna szabad megengedni, hogy a tönkrement emberek gyakorlat és pedagógiai készség nélkül egyszerre ifjusági oktatóknak csapjanak fel.

Komolyabbá kell tenni a chédert, *vallásosság tekintetében minta-embereket jelentő oktatókat kell az ifjuság elé állítani*, az eddigi értelmi tananyagot bővíteni kell, erkölcsi és a *mindennapi vallásos élethez tartozó vallástörvényi ismeretekkel*. E tekintetben a mai chéderekben bizony sok a kívánni való.

Nyíltan beszélhetek a dologról. Aki ismer, tudja rólam, hogy semmiképen sem vagyok híve a németek felé evezésnek vagy bármiféle ujitásnak. Kizárólag a *chizük hadasz*-nak, a vallásosság megerősítésének érdekében szükségesnek tartanám, ha rabbi nagyjaink ilyen értelemben irányítanak a chéder ujjászületését és a megváltozott viszonyok szerint való megújodását.

Schreiber Sámuel.

Szép, olcsó, zsidótárgy vizsgai jutalomkönyvek 40 fillértől - 10 pengőig terjedő áron
• KEMÉNY zsidó ifjusági folyóirat kiadóhivataltában
Budapest, IV., Magyar-utca 3.
Kívánatra díjtalan könyvjegyzék!

Nészechmentes italok

Az orthodox ritualitás következetes keresztülviteléért folytatott küzdelmeink eredménye gyanánt kell közölnünk, hogy a magyarországi szeszárugyarak egyik legnagyobbika, a **Hazai Likör, Rum és Szeszárugyár R. T.** a budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt és *hechserével ellátott* liköröket és egyéb szeszes italokat hoz forgalomba.

A *Zsidó Ujság* éveken keresztül többször figyelmeztette a fogyasztó közönséget, hogy az olcsó borárok következtében mindennemű szeszes ital vásárlásánál felmerül az aggály, hogy nem-kóser borból csinálják. E rituális aggodalom hangoztatásánál a célunk csak az volt, hogy kellő felügyelet mellett történjen ezeknek az italoknak az előállítása, hogy megvalósulhasson a talmud szava: *"mimáske jisroel min hamütor lejisroel"* — az italok *ritualiter megengedett italok legyenek*. Így azután a következetes orthodox tudni fogja, hol szerezhet be oly italokat, amelyek a vallástörvények szempontjából teljesen kifogástalanok. A **Hazai Likör, Rum és Szeszárugyár R.T.** fennemlített

vállalkozása után a kérdés immár megoldást nyert.

Az italok ügyében egyébként a budapesti orth. rabbiság a következő figyelmeztetést bocsátotta ki:

בעיה
היות ששמענו ונתברר אצלנו עמי אנשים נאמנים ומומחים שכל מיני משקין הנקראים יין שרף יש בהם חשש תערוכת ויין נסך לם ששורפין היין נסך ועושין ממנו 96 שמריר שפירש וממנו עושין כל מיני רום, ליקאר סליוואוויטץ ויתר משקין הללה, לואת כנאו להודיר לכל איש אשר יראה ד' נונע כלכו ששמע מליקה משקין הניל, כי אם מסוחר מומחה שהוא ירא שמים הנאמן וידע כמה שאין באותן המשקין תערוכת יינ כלל ויותר טוב הוא שלא ליקח יינ הניל כי אם כששש עליה הכשש מביד מומחה שמעדין עליה שאין בה שום חשש תערוכת יין נסך כלל וכלל.
ולו בעיה סה קהל יראים בודאפעסט יעיא ה' לם קרה תריצ לסיק בייד צדק דפרו

Magyarul:

Hallottuk s hozzáértő megbízható emberek útján megbizonyosodtunk róla, hogy az összes pálinka-árakra nézve fennforog a nészech-bort tartalmazásának gyanuja, mivel a bort párolják, 96%-os szeszt készítenek belőle és ezt használják fel azután a rum, likör stb. pálinkák gyártásához. Ezért figyelmeztetjük a vallás-

törvényeket megtartó hiveket, hogy eme cikkeket csak olyan kereskedőtől vásárolják, akinek szakértelme s vallásossága biztosíték arra, hogy a hitfelek részére forgalomba hozott áruja nészech-mentes. Még ajánlatosabb nem vásárolni pálinkaféléket, csak akkor, ha megbízható rabbiságtól eredő hechserrel vannak ellátva. *A budapesti orthodox rabbiság.*

A lublini jesiva felavatása

(Saját tudósítónktól.) Tizezer vendég és a lengyel kormányképviselők, valamint az *Aguda* rabbi- és világi vezérferfiainak jelenlétében avatta fel hétfőn, f. hó 23-án *Schapiro* lublini főrabbi a grandiózus rabbiképző főiskolát. Az avató-ünnepélyen több száz rabbi jelent meg, köztük néhány híres *rebbe*, kik köré óriási tömegek csoportosultak.

A jesiva 500 növendék számára berendezett internátussal kapcsolatos. Csak olyanokat vesznek fel, akik vallásos előéletüket igazolják és a talmudi tudományban megfelelő előmenetelt tanúsítanak. A méreteiben imponáns jesiva-palota költségeit az *Aguda* gyűjtötte össze az egész világon; a munkálatok oroszlanrészét *Schapiro* főrabbi végezte.

ארטה כשר אף למהדרין מן המהדרין!
WEISS PENSIÓ
LAURANA fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — **Elsőrendű orth. magyar konyha, melyet a vallásosságáról híres máramarosszigeti talmudtudós Reb Jákajv Grünwald, z. c. l. leánya vezet.** Napi pensió 28—38 lira. Kérjen prospektust.

והשתיה בדת !!!

תחת השגחת בי"ד צדק דקהל יראים בודאפעסט

Hazai Likör, Rum- és Szeszárugyár r.-t.

Budapest, VI., Forgách ucca 9/b.

Telefon: Aut. 913-37, 913-42.

A budapesti aut. orth. hitközség rabbiságának legszigorubb felügyelete mellett, borpárlat kizárásával, feltétlenül megbízhatóan gyártott és párolt, **hechserrel ellátott összes szeszes italok, pálinkák, likörök és rumok kaphatók.**

Smilik . . .

Orosz-zsidó történet

Irta: Solem Alejchem

Smilik: ezt a nevet nem én találtam ki és nem én találtam ki azt a történetet sem, amelyet itt elbeszéltek. Ez a történet tehát nem legenda. Smilik él, nekem személyes jó ismerősöm és földim. Egyszerű falusi suhanc Smilik, összesen tizenhét esztendő és napját jórészt a vasuti állomáson tölti.

Az édesapját Naftálinak hívják, de a parasztok csak így szólítják: *Pantelej*. Naftáli a vasuti állomás mellett lakik és a vasutból él. És mivelhogy már harminc esztendőnél is régebben lakik a faluban Naftáli — még Ignatiew gróf zsidóüldözése előtt költözött oda — tehát fityűl az összes miniszterekre, az összes rendeletekre, hogy a *prisztavokról* s a kerületi zsidó felügyelőkrol ne is beszéljek. Amióta Naftáli itt lakik, már jó néhány prisztávot és kerületi felügyelőt váltottak le és minden új prisztáv s új felügyelő „utazott” Naftálira, felszólítván őt okmányai felmutatására. Nem egy akadt, aki ki akarta üldözni Naftálit a faluból. Ez azonban egyiküknek sem sikerült. Naftáli nyíltan, szemtül-szembe megmondta nekik:

— Ősém, hasztalanul fárad! Én már jó néhány prisztávot és zsidó felügyelőt éltem túl és szives engedelmével túl fogom élni önt is. Hamarabb füstölöm én ki önt, kedves uram, mint ön engem.

És még mindig beteljesedett az, amit Naftáli mondott. A zsidófelügyelők s a prisztávok ugyanis egymásután pusztultak el. Elpusztultak az örök és gyógyíthatatlan szeretettől... Szeretettük mély volt, miként a tenger és nem volt határa. Tárgya viszont kettő is volt ennek a végtelen szeretet-

nek... Egyik tárgya a pálinka volt, a másik: a rubel. Nehéz volna megmondani, hogy mit szerettek jobban a zsidófelügyelők: a pálinkát-e, avagy a rubelt? Azt hiszem, ami ezt a kérdést illeti, kis gyermekekhez voltak ők hasonlatosak, kis gyermekekhez, akiktől azt kérdezik, hogy kit szeret jobban, — édesanyját-e, avagy az édesapját? — s aki nem tud választani. A zsidófelügyelők sem tudtak választani a pálinka és a rubel között. De ne beszéljünk róluk tovább. Elég volt belőlük.

Térjünk vissza Naftálihoz és a fiához, Smilikhez.

Smilik a parasztok között született, nevelkedett s köztük cseperedett is fel, tehát olyan Smilik, mint egy paraszt, úgy öltözködik, mint egy paraszt, úgy él, mint egy paraszt, úgy gondolkodik, mint egy paraszt és teljes érzékdözösséget érez velük. Tudja jól, hogy Iván mit akar, hogy Ivánnak mi je van s hogy mi je nincs, hogy mi je fáj, mit tud s mire lenne Iván képes, ha Iván valamit akarna. Minthogy pedig Smilik nem Iván fia, de Naftáli fia, ezért ő nemcsak ezt tudja, de tud egyebet is: tud imádkozni és olvasni, meg írni is tud, úgy jiddis nyelven, mint oroszul. És mivelhogy nem Iván fia Smilik, de Naftálié, tehát újságot is olvas, még pedig naponta és tudja, hogy az újságok mit irnak a háborúról és a békéről, a sztrájkokról, az elégedetlenségről, a plakátokról, a pogromokról s a többi gyönyörű dolgokról, amelyek szép hazánkat méltán teszik híressé világszerte és Smilik, amit az újságokból megtud, azt híven közli a parasztokkal is. Mert a parasztok — szegények — fájdalom, nem tudnak olvasni, de azért nagyon érdeklődnek az iránt, hogy mi is történik künn a nagyvilágban? Eziránt nagyon érdeklődnek, de hasztalan és reménytelenül és ha

Kiváló minőségű
ארטוה כשר
HUTTER
szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékkereskedésben. Gyártja a bpesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete alatt
Hutter József Szappangyár-Olajipar
Részvénytársaság
Budapest, VII. Erzsébet-körut 6.
Telefon József 461-91, 92, 93 és 94

megtudnak is valamit abból, ami a nagyvilágban történik, azt csak részben tudják meg, teljesen egyoldalú megvilágításban s olyan képzeleteik vannak a dolgokról, mint a kisgyermeknek vagy a vadaknak.

— Szomorú egy nép vagytok — mondotta nekik Smilik egy alkalommal. — Nem tudtok ti semmit!

— Ez igaz — felelték a parasztok. — Szomorú egy nép vagyunk s nem tudunk semmit sem!

És mivelhogy szomorú és sötét emberek a parasztok — szegények —, de telve vannak kíváncsisággal és érdeklődéssel, Smilik naponta felolvassa nekik az újságot és megmagyarázza, amit nem értenek belőle.

— Mondjad el nekünk, Smilik — kérlelik a parasztok Smiliket, — hogy mit irnak a tudósok és az okos emberek!

És Smilik megteszi, amire kéri. Nem lusta. Közéjük telepszik a földre és felolvassa nekik, amit a tudósok, meg az okos emberek beszélnek, irnak. (Vége köv.)

Virág Gyula
orthodox fininterjúsa
Budapest, VI., Ó-utca 42.
Szeretetteljes gondosság!
Legjobb referenciák!
Utólagos számla és költség nincs.

Israelers
orth. כשר Restaurant
Bad Trencséntelepiz
(Slovakia) Vis-à-vis der Elektrischen Haltestelle ist seit 1 Mai im Betrieb. Für erstklassige Küche u. solide Bedienung gesorgt.

Sirkövek Adler J. sirkóraktárában
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.
Telefon: József 364-20.

Kellemetlen hajszálak garantált, végleges és gyors kiirtása
a legújabb kezeléssel. Széplő, pattanás és mindenféle szépséghibák kezelése. Szépségápoló szerek. — Quarc-fény. — Speciális hajfestés.
Művészi parókák készítése!
SCHADEK ANTAL kozmetikai és műfodrász műtermében
Budapest, IV. Váci ucca 9. földszint. (Corso-mozi ház) — Telefon Aut. 875-10.

A jugoszláviai orthodoxia nagy napja

— Szabadkai tudósítónktól —

Az egynehány jugoszláviai orthodox hitközség hosszabb idő óta küzd teljes önállóságáért. A küzdelem igen nagy akadályokba ütközött. Egyrészt a neológ érzsűiek az „egység” tetszetős jelszavával akarták elgáncsolni, másrészt a jugoszláviai hatóság előtt meglehetősen idegen volt a probléma, amelynek felvetése csak az imperium-változás által a királysághoz csatolt egynehány orthodox hitközség miatt történt meg.

A jugoszláviai orthodoxia főrekvéseinek melegsívű támogatója akadt a jugoszláviai országos főrabbi, dr. Isaac Alkalay személyében. A kiváló férfi hatalmas befolyásával egyengette az utat s felvilágosította az illetékeseket, hogy az orthodoxia önálló szervezkedése a lelkiismereti szabadság kérdése. Az orthodox szervezet ügye hosszú hónapokig ingaszerűen különféle fázisokba jutott és még a legutolsó időben egy orthodoxia-ellenes kísérlet erősen félrehillente az egyensúlyt. A neológ szövetség elnöke, dr. Popst, a kormánykörökben nagytekintélyű férfi azt ajánlotta, hogy az állam ne ismerjen el csupán egységes zsidóságot és ha mégis megengedné a külön orthodox szervezetet, ne engedjen

meg semmiféle orthodox kiválást egy községből, csak ha 40 tag jelenti azt be. Ezt az indítványt kormánykörökben nem fogadták el, hanem a teljesen önálló szervezkedést engedélyezték.

E nagy munkának betetőzését ünnepelte a jugoszláv orthodoxia június 15-én Szabadkán. Ekkor adták át az orthodox szervezet két jeles vezetőjének a királyi kitiintetéseket. A két kitiintetett: *Deutsch Hermann* gyáros, az orthodox szervezet ügyvezető elnöke, aki a Szt. Száva-rend III. és *Grün József* moholi főrabbi, aki ugyanezen rend IV. osztályú rendjelét nyerte. A kitiintetést az országos főrabbi dr. Alkalay adta át nagyszabású beszéd kíséretében, amelyben meghajította az elismerés zászlaját az orthodoxia céltudatos lelkessége előtt, amelyet a siker koronázott. A kitiintetettek szívélyes szavakkal mondtak köszönetet.

Az ünnepély után az országos szövetség megkezdte működését.

ארטוה כשר
VÉNUS
ételzsir
Snyders győri orth. főrabbi ur hecserével ellátva és
Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer csemege- és élelmiszer-üzletben kapható. Gyártja:
OLAJMŰVEK RT.
Kohn Adolf és Társa
Győr - Budapest
VII., Erzsébet-körut 6.
TELEFON JÓZSEF 388-11.

Deutsch Hermann ügyvezető elnök ismertette az orthodox szervezet végleges statutumait. *A kormány szubvencionálja az irodát és teljes autonómiát ad neki. Az iroda a határozatai végrehajtásához, ha kívánja, hatósági segédletet nyer mindenkor.* A szigorúan vett vallási ügyekben a rabbiszinódus dönt s *határozata ellen nincs fellebbezésnek helye.* Bármiely nem orth. hitközségből kilépő husz tag alakíthat orthodox hitközséget. Egy községben csak egy orthodox hitközség lehet. Az ügyvezető elnök bejelentette, hogy *Zágrábban, Zomborban és Palánkán* orthodox hitközségek alakultak.

Ezután az új tisztikart választották meg három évre. Elnök lett *Deutsch Mózes* szabadkai főrabbi, ügyvezető elnök *Deutsch Hermann*, alelnök *Pollák Sándor* (Zenta), pénztárnok *Friedl Márkus* (Hok). A rabbiszinódus tagjai: *Deutsch* szabadkai, *Grün* moholi, *Lebovitsch* zentai főrabbi.

A véglegesen megalakult orthodox szervezet címe: „*Agudasz ha-kehilajsz hoorthodoxiajsz bemalchiusz Jugoszlavia*”, székhelye az eddigi Zenta helyett: *Szabadka*. Reméljük, hogy a szervezet új-jáalakítása az orthodoxia áldásává lesz.

VYHNE
Szlovenszko páratlan hatású női gyógyfürdője ujonnan berendezett modern hidegvizgyógyintézzettel és szénavas fürdőekkel. Természetes meleg vasas fürdő és hegyi klimatikus gyógyhely női bajokban, vérszegénységben és idegbántalmakban szenvedők részére.
Orthodox kóser vendéglő az aranyosmarófi orth. főrabbi felügyelete alatt. — *Wesel József*

Egyedül szombattartó a
„FAVORIT” gőzmosó
kelmefestő és vegytisztító
Tulajdonos: **Berkovits Lajos.**
Budapest, VI., Andrássy-ut 9.
(Laudon ucca sarok)
— Díjtalanul háztól-házhoz szállítok. —
Üzlethelyiséggel rendelkező egyéneknek helyben és vidéken képviselést adok.

Nehéz egy zsidó lap szerkesztőjének lenni

Az Ungváron megjelenő „Zsidó Néplap” tízéves fennállása alkalmából jubileumi számot adott ki, amelynek tartalmából a fenti című elmélkedés egy részletét közöljük, mert mindenütt aktuális.

*

Salom Aléchem szomorú vigjátékának címe: „Nehéz zsidónak lenni” közpéldabeszéd lett az olvasott publikum szájában. Hiszen igaz, hogy nehéz zsidónak lenni, nagyon is nehéz s ezt már *Salom Aléchem* előtt is tudták, de még sokkal nehezebb egy zsidó lap szerkesztőjének lenni. A különbség csak az, hogy azt, hogy „nehéz zsidónak lenni” minden zsidó tudja és aki még nem tudja, az előbb-utóbb megtudja, vagy megtanulja. Viszont, hogy nehéz egy zsidó ujság szerkesztőjének lenni, azt csak mi, zsidó lapszerkesztők tudjuk, csak mi mondhatjuk meg, akiket a sors vagy a gondviselés megáldott, vagy pedig megátkozott azzal, hogy zsidó lapot szerkesztünk s a zsidóságért verekedjünk.

Amde az olvasó jogosan kérdezheti: *Má nistánó*, miben különbözik egy zsidó lap, egy nem zsidó laptól?

A feleletet az eredeti *Má nistánó*-ból kapjuk:

Avódím hojinü, szolgálak voltunk ugyan Micrájimban, azonban különü *cháchómim*, különü *nevajnim*, különü *jódim* — Testvéreink és olvasóink mind szakértők — és mindegyik jobban ért a lapszerkesztéshez, mint mi szerkesztők. Így történik, hogy különböző leveleket kapunk olvasóinktól, melyek a legellentétebb kifogásokat s tanácsokat tartalmazták.

Próbáljon csak az a zsidó lapszerkesztő egyik, vagy másik

közérdekű problémáról másképpen írni, mint ahogy ugyanerről a kérdésről a t. olvasó vélekedik, vagy pedig merészkedjen valamely ügyben, legyen ez bár egy abszolút közömbös ügy, mihez semmi köze az elvi meggyőződésnek. — más álláspontra helyezkedni. A vádak niagaráját zúditják reá s mi sem menti meg a t. olvasó rosszaságának pergőtűzétől...

Azt hiszem, hogy egy zsidólap szerkesztője tiber hundertundzwanzig Jahr egyenesen a menyországba kerül. Mert a gyeheenna minden kinjait is már ezen a világon szenvedti át.

Amikor például át kell olvasnom egy 58 strófás kinnimes s tartalomrémés „elkövetelményt” olyankor olyan érzésem van, mintha folyékony ólmot innék. Vagy pedig amikor a „szerző-író” elhozza sajtákezüleg írt „novelláját” s el nem mozdul mellőlem, amíg csak elejétől végig el nem olvastam a „novellát”, melynek se „eleje” se „vége”, de még közepe sincsen, olyankor ugyanolyan érzésem van, mintha forró szurokban fűröszténének.

... De azt fogják mondani, hogy ha olyan rossz zsidó lapszerkesztőnek lenni, hát ne legyen az, menjen krumplit kapálni... Vagy pedig úgy gondolják, hogy bizonyára kifizetődik neki, különben nem szenvedne önként... Nos, nem így van egészen. Végül valakinek csak kell zsidó lapot is szerkeszteni, csak nem kérhetünk kölcsön egy igazi „gojt” egy zsidó lap szerkesztő-

Orth. kóser pensió
BALATONSZEMESÉN
Régi hírneves pensiómat ismét saját kezelésben vezetem.
Elsőrendű házi koszt. Olcsó árak.
Figyelmes kiszolgálás.
Schül és Mikve a házban.
őzv. KOHN SÁMUEL NÉ
TELEFON 7. B.SZEMESÉN

séhez, hiszen amugy is elég sok sajtát „gojt” ül zsidó lapok szerkesztőseiben...

Palesztinai hírek

— Az angol hitközségek szervezte, a *Jewish Board of Deputies*, mint Londonból jelentik, egyik legutóbbi ülésében *Passfield* gyarmatügyi miniszternek e testülethez intézett levele kapcsán foglalkozott a palesztinai bevándorlás felfüggesztésével. *Passfield* az angol zsidóság ezen képviselőjéhez intézett levelében magyarázni igyekszik az angol kormány eljárását, amely nem jelenti a certifikátok megsemmisítését, csupán azok érvényének felfüggesztését. *Passfield* levele szerint a kormány még nem is hozott végleges határozatot az ez év április-szeptemberi bevándorlási kvóta ügyében.

A Board of Deputies elnökének *d'Avigdor Goldsmid* javaslatára határozatot fogadott el, amelyben erélyesen követeli, hogy az angol kormány változtassa meg Palesztinával szemben követett politikáját, mert mostani eljárása megrendíti a külföld bizalmát a brit kormányban. A bevándorlási tilalom azonnali visszavonása Anglia tekintélyének érdekében elodázhatatlan. A Board of Deputies felszólítja még az angol kormányt, hogy ígéreteit tartsa be és ragaszkodjék a mandátumhoz...

— *Kivégezték a hebroni mézsárlás főbünöseit.* Jeruzsálemből jelentik június 17-i kelettel. Azt a három arabot, akiket a jaffai törvényszék a tavaly augusztusi hebroni mézsárlásban való bűnrészesség miatt halálra ítélt, ma reggel a jeruzsálemi törvényszék börtönudvarán felakasztották. Az arab lakosság a kivégzés elleni tiltakozás jeléül tüntető sztrájkot rendezett. Egyébként az egész országban rend és nyugalom van.

Utban a Szentföld felé

IV.

Jeruzsálem, május 9. Amint multkori levelemben említettem, a munkácsi főrabbi társaságának egy része, közöttük én is, Alexandriából Kairóba mentünk s kirándulást tettünk a látnivalók megtekintésére. Egész napi fáradságos loholás után jól esett a pályaudvarhoz indulni, ahonnan azután elérhetjük a szent várost. Felültünk a vonatra és *Benha* állomáson találkoztunk a közvetlenül Alexandriából jövő munkácsi főrabbiával s a társaság többi részével.

Kitörő örömmel üdvözöltük egymást, mintha évek óta nem találkoztunk volna. Miután a szívélyes tónusu hangoskodás lecsendesedett, a főrabbi szelid gúnyval kérdi tőlünk:

— *Láttátok Fáraót? Remélhetőleg szívélyes üdvözlémet — nem adtátok át neki...*

A vonat robot. Esteledik. A lakott helységek elmaradnak, ritkulnak a fák, finom fehér vékony por lepi el a vasuti kocsit. *Sivatagban*, a *Midbar Póron*-ban vagyunk. Régi, szent emlékek raja üli meg lelkünket s hallgatagságba merülünk. Messziről a *Szináj*-hegység körvonalai bontakoznak ki s a leáldozó nap utolsó sugarai fénykoszorúval veszik körül vallásunknak, de az egész művelt emberiség erkölcsi-megnyilatkozási helyét.

Nem szólunk egymáshoz, de mindnyájan eltűnődünk. Ezen az úton haladtak őseink ugyan-

csak a Szentföldre negyven év alatt sok viszontagság s keserűség közepette. Mi most a száguldó gyorsvonat repülő szárnyain, kényelmes Pullmann kocsikban, 15 óra alatt tesszük meg ezt az utat. De azért mégis irigyeljük őket. Jobb volt akkor! Ők kivonultak *Micrájim*ből (*beczési mimicrójim*), mi pedig *Jerusolajim*ből (*beczési mijerusolajim*). A kettő közötti különbséget elsrjuk Tiso beov napján. Tíz órákor este érkezünk a szuezi csatornához, amelyen kompon átkelünk.

A Szentföld határán

Elértük az ígért földjét. A csatorna túloldalán már angol-zsidó vámtiszt, határrendőr fogad. Héber szó üti meg a fülünket. Az útlevél és podgyászvizsgálat formáságok elintézése után célunk felé utazunk. Egymás után halljuk kikiáltani a bibliából ismerős héber helységneveket: *Gaza* (Azo), *Asdod*, *Askalon*, *Jabne*, végre reggel 7 órákor *Lidiába* (Lüd) érkezünk, a talmudból ismeretes furfangos kereskedők (*tagré lüd*) lakóhelyére. Nagy vasúti gócpont ez, ahol át kell

szállni. Ide nagy jeruzsálemi küldöttség jött a főrabbi elébe, *R. Chájim Saul Davich* híres spanyol-szefárd főrabbi vezetésével. Szép termetű, ősz szakállu férfi. Fájdalom, néhány év óta világtalan. Nagy tudós, híres kabalista, jesivavezető. Két vasuti kocsi telt meg a kísérettel. Csütörtök lévén, a munkácsi főrabbi a magával hozott *széfer tórából* leinolt és a tengeri utasoknak előírt hálaadó imát elmondta.

Érkezésünk Jeruzsálembé

Pont kilenckor érkezünk Jeruzsálembé. Százakra menő tömeg töltötte meg a pályaudvart, de ránk a szent város láttára szomorú kötelezettség teljesítése várt: előírás szerint megszagattuk ruháinkat s elmondtuk a *borich dajon hoemesz* benedekciót.

Diadalmenet volt a főrabbi bevonulása, ünnepi ruhába, *streimliba* öltözött tömeg *jechi* kiáltásai között. Első utunk a *kajszél hamaarovi*-hoz vezetett. Mily hatással volt ránk, mikor a gyermekkorunk óta siratott *chorbant* saját szemünkkel láttuk, hogy mit éreztünk, azt leírni képtelen vagyok! Könnyekkel szemünkben simogattuk és csókolgattuk a szent köveket, egykori dicsőségünk maradványát.

Hermann Ignác (Vác).

Mielőtt cipővásárlást eszközöl, tekintse meg az

Ideál cipőáruház

Rottenberg József, VIII, Nagyútváros ucca 3. alatt
dúsan felszerelt cipőraktárát. Eszközölkjön próbavásárlást, állandó vevő lesz.

Szombat és ünnepnap zárva.

FRÄNKEL IGNÁC

Elsőrangú konyha

a budapesti (Rombach-utca 12. sz.) **אֶרְמֵהּ כַּשֵׁר** vendéglős pensiója és étterme **Siófokon**

a **Royal pensió**, István-utca 5. sz. (a Fenyves-üdülőtelep mellett)
Lakodalmak és alkalmi összejövetelek rendezését vállalom.

Előjegyzések már most elfogadtnak a budapesti cím alatt.
Figyelmes kiszolgálás. Saját templom tórával. Fényesen berendezett kényelmes szobák.

RADION Hutter József
szappangyár
Olajipar részvénytársaság
VII., Erzsébet-körut 6.
Telefon József 461-91, 92, 93, 94.

egymagamos!

Weisz Mór orthodox **שֵׁט** sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.
Tarhonya, makaróni és levestészta a legújabb gyártmányaim.
Gyors és pontos kiszolgálás! Kérjen árjegyzéket!

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.

IN DER AUT. ORTH. ISRAEL. KULTUSGEMEINDE FRAUENKIRCHEN (Boldogasszony, Burgenland) gelangt die Stelle eines **שו"ת וקורא** und vorzüglichsten **Baal Tfilo** zur Besetzung. Es wird Werth darauf gelegt, das der Bewerber **ושט וצורה** besitze und werden solche bevorzugt. Gehalt laut Übereinkommen, nebst halbe **שתיטה** und Nebenmolumente. Reisespesen werden nur den Berufenen vergütet.

Frauenkirchen, im Juni 1930.
Der Vorstand.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hűgyszórással
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Hévízfürdön
több orth. rabbinátus által
elismert MANDEL-féle
orth. **כשר**
vendéglő
Június 1-én megnyitott.

— ALDOTT ÁLLAPOTBAN LÉVŐ NŐK és ifjú anyák a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rendes gyomor- és bél-működést érnek el. A modern nőgyógyítás főképviselei a Ferenc József vizet igen sok esetben kipróbálták és kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találták. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. **Allást keresők**nél szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetéseket felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közzétehetőek.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnekiüli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálsziszövöde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

ROKONOMAT, intelligens leány, kimondott szépség, férjhez adnám önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz. Hozomány kelengyén és butoron kívül 5000 P. „Vallásos” jelígre válaszbélyeggel.

ORTH. RABBISZÉK betöltésére megbízom részére házasság céljából nőtlén fiatallembert keresek. Válaszbélyeg. Löwinger Sámuel, Kaba.

HÁZTARTÁS minden ágában s az összes irodai teendőkből jártas vallásos családból való leány megfelelő alkalmazást keres, jobb orth. családban. Szíves megkereséseket „Somré Sabosz” jelígen a kiadó továbbítja.

SZIGORUAN szombattartó fiatal segéd, fűszer-, vas- és rövidáru-szakmában jártas, állást keres. Cim: Schiff Sándor, Sopron, Széchenyi-tér 15.

JÓ HÁZBÓL való fiatal tanonc felvétetik. Heiden ékszerész, Király ucca 21.

OKLEVELES tanító ügyesen előkészít magántanulókat, polgári, gimnáziumi és reáliskolai osztályokra, esetleg javítóra, menne vidékre is. Szíves megkeresések „Perfekt német” alatt kiadóba kéretnek.

NYÁRI hónapokban fiuk héber tanítását, valamint **barmicvó** előkészítését olesón vállalom. Mohrer Oszkár, Király-u. 41. II e. 16.

MISKOLCON a volt Blumberger-féle helyiségben Engel streng orth. kóser étkezdéje újra megnyitott.

SIRKÓZLETHEZ, mely vidéki városban régóta fennáll, szakértő társat keresek. Tőke nem szükséges. Cim „Megbízható” jelíge alatt a kiadóban. Válaszbélyeg.

ELŐKELŐ orthodox házba vallásos, perfekt német nevelőnő nagyobb gyermekek mellé felvétetik. Ajánlatok „Vidéki város” jelígre a lap kiadóhivatalába.

SZIGORUAN orth. háztartásom részére, a háztartásban teljesen jártas, megbízható zsidóleányt keresek azonnali belépésre, családias bánásmód biztosításával. Ajánlatokat az eddigi működés megjelölésével, lehetőleg bizonyítvánnyal kérek. Grünwald Kálmán, Békéscsaba.

SÜTŐTANULÓT keresek jó orthodox házból. Gottlieb Jenő, Konyár, Bihar-megye.

Stauffer

orth. **כשר**
SAJT-
gyártmányai
elismerten a legjobbak és legmegbízhatóbbak.

SIRKÓVEK minden kivételben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Katzburg Salamon

könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 23.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Budapest, 1930 július 4.
5690 Tamúz 8.

40 fillér

VI. évfolyam 27. sz.

אללנעמינגע יודישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót **לפ"ג**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Két bankett

Mint előző években, úgy most is elhangzott a panasz, hogy egy pesti gimnáziumban az érettségi után a szokásos bankett két részben folyt le. Az egyik napon a keresztény fiúk banketkeztek, a második napon a zsidó tanulók vettek bucsut egy áldomás keretében középiskolai tanulmányuktól. Ez a kettősítés természetesen nagy megbotránkozást keltett bizonyos zsidó körökben. Mi is megbotránkozunk rajta, ha azok, akiket a megszégyenítés e kísérlete ért, nem tanulnának belőle. *S mit tanulhatnának az esetből kifolyólag?* Azt elsősorban, hogy nagyon szomorú, ha a zsidót csak a külvilág emlékezteti zsidó létére. Jirmijohü Sirmalmi (Échó) ama szavait: „*megparancsoltad, hogy a népek ne jöjjenek a te gyülekezetedbe*” a midrás így írja körül: gyűlölnék bennünket, de Te vagy az oka, mert Te tiltottad el a velük való összeházasodást és a közös lakomákat. A zsidóság asszimilációjának története ezen túlmenőleg mára is utal. A legutolsó száz év tanulsága szerint a zsidóság egy rétege megszegte már a fentidézett midrás intelmeit; az összeházasodás és a közös étkezés tilalmait sutba dobta, de a gyűlölet és a lenézés nem szűnt meg, csupán más alakot vett föl. *Nem kellene-e ebből a tényből a zsidóságnak tanulni?* Nem kellene-e megszívlelni azt, hogy a népek lenézésének megszüntetése nem érhető el a Tóra törvényeinek feláldozásával. S épen az a tragikus a zsidógyűlöletől érzékenyen sujtott zsidóság egy nagy rétegénél, hogy szóról-szóra megvalósulást talál rajta a bölcs király leírása a részegről: „*hiküni bál choliszi... — ütnek engem, nem érzem*, sujtanak, nem tanulok belőle.” Ahelyett, hogy a nem-zsidó társadalom részéről jövő visszautasítást *I-ten irányításának* fogná fel arra, hogy emlé-

kezetébe jussanak a szentség törvényei, amelyek Izráelt a többi néptől megkülönböztetik, ahelyett újabb és újabb kísérletet tesz arra, hogy a *vallástörvények megszegése árán* is bejusson a társaságba, amely — őt nem óhajtja. Hisz valóban nem nagy erkölcsi nivó, amelyet az az ismert német mondás jelöl meg: a kényszerből erényt csinálni (*aus der Not eine Tugend machen*), de a zsidó közösség belső élete sokkal gazdagabb és bensőségesebb volna, ha a társadalmi tasztói erő a zsidóság vonzó erejébe való átmenetet jelentené, ha mindenki, akit zsidó volta miatt másdrangunak akarnak klasszifikálni, annál jobban ragaszkodnék a Tórához és törvényeihez. Milyen szép volna tehát, ha az egymás közötti banketkezésre rákényszerített ifjak ráeszmélnének arra,

hogy *igazi zsidó asztal nem az, amikor összerelik a zsidókat közös étkezésre, hanem az, amikor az asztal a Tóra törvényeinek megtartása által oltárrá lesz.*

Ha ez az erkölcsi szempont nincs meg, akkor busan ismétlődik, a midrás szerint, az egyiptomi kivonuláskor és a kinyilatkoztatáskor, a Teremtőt körülövező angyalok szemrehányása: „*miben különbözik az egyik csoport (Izráel) a másik csoporttól (az egyiptomiaktól), hiszen mindakettő bálványimádók?*” A mi esetünkre vonatkoztatva: az egyik napon banketkeztek a gyűlölet bálványának hódolnak, a második nap banketkeztek pedig annak a bálványhitnek félrevezetettjei, mintha a zsidó, vallástörvényei elhagyásával, megszerezhetné környezete megbecsülését s tiszteletét.

„Mi reformátusok”

A felsőházban elhangzott és dr. Baltazár Dezső, a tündöklő nevű liberális, református püspök ellen irányult interpelláció nyomán megindult parlamenti folyosói beszélgetés folyamán egy báró, — *egy néhai magyar reform-rabbinak kitért fia* — kijelentést tett jelenlegi hitsorsosai nevében. A kijelentést azzal kezdte: „*mi reformátusok*”. Nehogy a születt reformátusok magukban bizonyos gondolatokat ébresszenek, bizonyos faji sajátosságokról, elmondunk egy kis történetet még a háboru előtti időkből egy másik báróról, egy gazdag gyáros-esalád tagjáról, aki szintén kitért. A bárónak volt egynéhány szegény zsidója, akik tőle hetipénzt kaptak. Mikor a jötevéjük kitért, a szegény zsidók kényes helyzetbe kerültek, nem tudták: menjenek-e el segélyért, vagy sem. Végre az egyik nekibátorodik

s felkeresi az új-keresztény bárót s kissé dadogva belekezd a mondatába. A báró nem engedti tovább beszélni, hanem kijelenti: „*a mai naptól kezdve dupla hetipénzt kap.*” A szegény zsidó erre lelkesen felkiált: „*so betámt kann nur a echter Goj sein*” (ilyen bájos csak egy igazi keresztény lehet). Eddig szól a történet az egyik báróról. A másik báróról református polgártársaink esetleg azt fogják mondani: „*so unbetámt kann nur a echter Jüd sein*”, hogy ez zsidó tempó. Így tehát meg kell állapítanunk, hogy ő épen olyan valódi zsidó, mint amilyen „valódi keresztény” volt az a gyáros-báró a segélyt kérő zsidó szemében. Ne haragudjanak reánk tehát református polgártársaink, hogy a báró ur zsidónak született, legfeljebb órára haragudhatnak, hogy miért nem lett katolikus meggyőződésű.